

REVISTA ECONOMICĂ.

Apare odată pe săptămână.

„Revista Economică” se publică din însărcinarea și cu ajutorul institutelor de credit:

„Albina”, „Ardeleana”, „Auraria”, „Banca Poporală” Dej, „Beregsana”, „Berzovia”, „Bihoreana”, „Bistrițana”, „Bocșana”, „Brădetul”, „Cassa de păstrare” Miercurea, „Cassa de păstrare” Seliște, „Chioreana”, „Cordiana”, „Corvineana”, „Crișana”, „Detunata”, „Doina”, „Economia” Cohalm, „Economul”, „Făgețana”, „Fortuna”, „Furnica”, „Grănițerul”, „Hațegana”, „Hondoleana”, „Hunedoara”, „Industria”, „Iulia”, „Lipovana”, „Lugoșana”, „Luceafărul”, „Mercur”, „Mielul”, „Munteana”, „Mureșana”, „Mureșanul”, „Nădlăcana”, „Nera”, „Olteana”, „Oraviceana”, „Patria”, „Plugarul”, „Poporul”, „Racoțana”, „Sătmăreana”, „Sebeșana”, „Selăgeana”, „Sentinela”, „Silvania”, „Someșana”, „Steaua”, „Timișana”, „Ulpiana”, „Unirea”, „Victoria”, „Vlădeasa”, „Zărândeana” și „Zlăgnea”.

Prețul de prenumărare:
pe 1 an K 12.—, pe 1/2 an K 6.—.

DIRECTOR
Dr. CORNEL DIACONOVICH.

Taxa pentru inserțiuni:
de spațiul unui cm² câte 10 fileri.

Anul VIII.

Sibiu, 21 Ianuarie 1906.

Nr. 3.

Revizuirea încheiărilor anuale.

Băncile noastre au și început în parte a-și publica bilanțul anului din urmă de gestiune și în timp apropiat toate își vor termina încheiările anuale spre a le supune adunărilor generale ce se vor întruni în săptămânile proxime.

Revizuirea acestor încheiări și constatarea exactității lor este prin urmare în momentul de față problema cea mai actuală și însemnată ce are să preocupe cercurile conducătoare ale băncilor și îndeosebi și organele lor de control.

Ni-se impune deci și nouă datorința de a atrage atențiunea cercurilor interesate acum din nou la importanța acestui moment atât de însemnat în viața institutelor financiare și a le reaminti acele dispozițiuni ce Conferențele Băncilor române le-au luat în repetite rânduri spre a creă toate cautelele necesare și posibile ca acest act să se săvârșască în condițiuni multămitoare și cu exactitate deplină.

Ne place a ne mândri cu aceea că Băncile noastre au fost cele dintâiu în țeară cari au îngrijit de revizuirea bilanțurilor prin bărbați de specialitate independenți de conducerea institutului interesat, și că acest fapt într'adevăr și este un titlu de mândrie pentru instituturile noastre financiare, aceasta nimic nu o dovedește mai mult decât împrejurarea, că în urma lor au început a creă instituțiuni identice și alte grupări și asociațiuni de bănci, căror aparțin astăzi aproape toate instituturile de bani mai mari și solide din țeară.

Instituțiunea de care vorbim însă numai atunci poate avea importanță și valoare pentru noi, dacă nu rămâne literă moartă și dacă vor uză de ea toate cercurile interesate.

Această așteptare s'a realizat însă până

acum numai în parte, căci dupăcum Delegațiunea Băncilor noastre a constatat în raportul său prezentat Conferenței generale din August 1905, revizorii-experti instituți de Delegațiune, deși au fost invitați la un număr mare de bănci, totuș au rămas nechiamați de majoritatea institutelor noastre de credit.

Acest fapt constatat impune prin urmare tuturor acelor cari se interesează de soartea Băncilor noastre și cari sunt chemați a veghiă ca organizația financiară a poporului nostru și interesele lui economice să rămână scutite de orice eventualități păgubitoare — datorita de a inzistă pentru popularizarea instituțiunii revizorilor-experti și pentru utilizarea ei la totalitatea institutelor noastre de credit.

Revista noastră a ocupat dela început punctul de vedere, că această revizuire a gestiunii băncilor și îndeosebi a încheiărilor anuale are să fie facultativă, adecă nu impusă cu sila, ci realizată pe cale autonomă. Numai împrejurarea că după proiectele de legi ce le pregătește guvernul țării pentru impunerea obligătoare a reviziunilor prin experti, a îndemnat ultima conferență să decreteze necețitatea înființării unei asociațiuni formale, care să impună membrilor săi aceste revizuiți în mod obligător.

De astădată însă nu are să ne preocupe chestiunea principială dacă revizuirile au să fie facultative ori obligatoare; astăzi n'avem să accentuăm decât faptul, că aceste reviziuni sunt o necesitate reclamată de stările noastre și de interesele vitale ale tuturor cercurilor interesate la bănci, fără deosebire dacă sunt conducători, organe de control, acționari, creditori, sau debitori.

Căci este un adevăr ce nu mai trebuie dovedit și pe care îl va pricepe orice om cu minte sănătoasă, că exactitatea bilanțului

este o chestiune de existență pentru orice institut de credit, că fără această exactitate el nu are nici o bază reală și se poate ruina de azi pe mâne, iar ruina lui însemnează mult puțin și ruina clientelei sale.

Dar tot atât de adevărat este, că în stările primitive în cari se mai găsește și astăzi un număr mare al Băncilor noastre, conducătorii acestora pe lângă toată bunăvoința nu sunt în stare a se convinge cu deplină siguranță, dacă încheierile ce se compun la institutul lor și ce se publică apoi cu subscrierea și sub rezponsabilitatea lor, într'adevăr sunt exacte.

Avem în realitate și astăzi un număr destul de mare de bănci, la cari nici în conziliul de direcțiune, nici în comitetul de control nu se găsește nici măcar un singur om cu cunoștințe și pregătiri speciale în măiestria contabilității și la cari prin urmare toate cercurile rezponsabile sunt puse cu totul la discrețiunea corectității și cunoștințelor a 2—3 funcționari, de mulțori și dâșii începători în afacerile de bancă.

Intre asemenea împrejurări este lucru deadreptul culpabil, a nu uză cel puțin în interesul propriu de binefacerile unei instituțiuni ca a revizorilor-experti, pe care Conferențele Băncilor le-au instituit anume în vederea stărilor primitive în cari se află o parte destul de mare a Băncilor românești.

Recomandăm deci Băncilor noastre și acum în momentul nouelor încheieri, ca toate fără excepțiune să supună bilanțul lor revizuirii prin unul dintre revizorii noștri experti și prin aceasta încheierile să se înzestreze cu o nouă cautelă și dovadă de soliditate.

Inleznirea împrumuturilor mici ipotecare.

Clientela Băncilor românești în mare și decizivă preponderantă se compune din mici agricultori, și strict luat instituturile noastre de credit își bazează titlul de drept al existenței lor îndeosebi pe momentul că se conzideră chemate a servi și ocroti interesele țaranului român.

Intre asemenea împrejurări ne-am putea aștepta, că împrumuturile acordate de Băncile noastre să fie — dacă nu exclusiv — apoi cel puțin în parte preponderantă împrumuturi ipotecare mai mici. Căci este un lucru recunoscut, asupra căruia nu mai încape îndoială, că împrumutul cel mai corespunzător trebuințelor și stărilor țărâniei, este împrumutul ipotecar cu anuități.

În realitate însă lucrul stă astfel, că împrumu-

turile ipotecare în sensul strict al cuvântului, abia fac $\frac{1}{6}$ parte a totalității împrumuturilor acordate de Băncile noastre, împrumuturi cari laolaltă ating cifra de aproape 100 milioane coroane.

Acest fapt semnalează un neajuns, un adevărat defect al organizațiunii noastre financiare, care reclamă deosebita atențiune a cercurilor chemate a conduce Băncile noastre și a veghiă asupra intereselor economice-financiare ale poporului nostru.

Dacă vom cercetă în primul rând cauzele neajunsului constatat, nu va fi greu de a le află cu toată siguranța în împrejurarea, că împrumuturile ipotecare, și îndeosebi cele mai mici, cari fac majoritatea preponderantă, sunt cu mult prea scumpe din cauza că competențele și cheltuielile de intabulare se urcă la o sumă relativ prea mare.

Este adevărat că acest desavantaj al împrumuturilor ipotecare față cu cele cambiale în realitate se manifestă mai ales numai la început, în ridicarea împrumutului, când se detrag cheltuielile de intabulare. Căci dacă vom urmări mai deaproape stadiile și toate metamorfozele prin cari trece majoritatea împrumuturilor țărânești dela lichidarea până la achitarea lor totală, nu va fi greu a ne convinge, că seria prolungirilor unui împrumut cambial reclamă cheltuieli și impune greutateți cu mult mai mari decât cele împreunate cu împrumuturile ipotecare, — numai că la acestea cheltuielile și greutatețile se ivesc deodată dela început, până când la împrumuturile cambiale debitorul are să le supoarte în rate mai mici, dar timp mai îndelungat.

Dar această împrejurare nu alterează faptul, că țaranul se ferește de împrumuturile ipotecare mai ales din cauza cheltuelilor mari, ce are să le facă îndată la lichidarea valutei. Prin urmare și sanarea inconvenientului ce ne preocupă nu se poate face pe altă cale decât prin reducerea și delăturarea cheltuelilor și greutateților împreunate astăzi cu ridicarea unui împrumut ipotecar.

Aceste cheltueli se compun din două elemente: întâiu din sumele ce se încasează de instituturile de credit sau de advocații lor pentru mijlocirea intabulării, și a doua din taxele erariale de timbru și competențe de intabulare.

Ce privește cele dintâi, Băncile noastre ușor ar putea sană neajunsurile ce le simțim, deoarece cererile de intabulare se pot face și fără intervențiunea unui avocat și în cele mai multe cazuri fiind un lucru foarte simplu de șablon, ușor s'ar putea încredința și unui funcționar al institutului încâtva orientat în afaceri de carte funduară, și astfel s'ar putea exoperă gratuit sau cel puțin pe lângă o taxă minimală pentru plata tipăriturilor și a umplerii formularelor. Și chiar și dacă am înzistă că această lucrare să se facă cu intervențiunea unui jurisconzult, n'ar fi lucru mare pentru bănci să impună advocaților lor datorința, ca în schimb pentru favorul că li-se încredințează procesele institutului, să facă intabulările în mod gratuit. Nu ne în-

doim nici pentru un singur moment, că oricât de mare resens ar provoca o asemenea pretențiune în câteva cazuri concrete, totuși nici una dintre băncile noastre nu ar rămâne fără avocat, dacă ar și impune jurisconsultului ei o asemenea datorință.

În această privință răul s'ar putea sană fără nici o greutate. Băncile nu vor avea decât să voiască, și fără îndoială vor și putea să facă acest lucru, și noi din a noastră parte le și recomandăm cu toată insistența să pășească fără amânare pe calea ce am arătat-o.

În a doua direcțiune, și anume în ce privește taxele erariale de timbru și competențe, chestiunea se prezintă în condițiuni mai dificile.

În această privință găsim în numărul ultim al valoroasei reviste financiare „Magyar Pénzügy“ din Bpesta o propunere care merită toată atențiunea și întreg concursul cercurilor interesate. Anume D. Dr. Adorján, avocat în Oradea-mare, lansează ideea, că cei chemați a ocroti interesele țărănimii, ar trebui să încerce cu toate mijloacele posibile scutirea împrumuturilor ipotecare mai mici spre exemplu a celor sub K 1000—, de orice taxe fiscale. Cu drept cuvânt accentuează propunătorul că cercurile politice la toate ocaziunile vorbesc de necesitatea înleznierei creditului pentru agricultorii mici, dar în realitate fac prea puțin pentru acest scop. Este adevărat că împrumuturile contractate la Asociațiunea centrală regnicolară de credit se bucură și acum de avantajul ce ne preocupă, dar acest institut nu pretutindenea își are filialele sale și nu toți agricultorii mici se pot adresa chiar la această asociațiune. Și în fine nici nu are înțeles că un asemenea avantaj să se acorde numai unui institut, căci nu e vorba de ajutorarea unui institut de credit, ci de a țărănimii, și astfel în interesul acesteia favorul de care vorbim, ar trebui susținut și acordat creditului agricultorilor mici fără conziderare la institutul la care țăranul își contractează împrumutul.

Propunerea dlui Dr. Adorján este fără îndoială absolut justă și întemeiată și ar merită să fie susținută de cercurile pe cari le privește. Și din această cauză o recomandăm și noi în deosebita atențiune a deputaților nostri, precum și a Băncilor românești, cari aparțin asociațiunilor centrale și regnicolare ale institutelor de credit, ca și unii și alții la locul lor să inziste pentru realizarea acestei înleznierei în scopul satisfacerii trebuințelor de credit ale țărănimii noastre.

Școala economică de repetițiune.

Planul de învățământ special.

(Continuare).

Clasa III.

Agricultura și economia *).

Teritoriul economiei (intravilan, grădină, agru, fânaț etc.). Comasarea. Condițiunile economiei rațio-

*) O parte a materialului aici indicat se poate lăsa afară în comunele ale căror locuitori sunt săraci. Socotelile economice nu se vor trata în astfel de localități. E de ajuns dacă învățătorul umple — ca exercițiu — rubricile de intrate și eșite ale fiilor goale din calendare. În această clasă se va pune pond deosebit pe pregătirea corectă a planului de exploatare.

nale a micului proprietar. Economia rapace. Economia extenzivă și intenzivă, cea mijlocie și liberă. Sistemul primitiv de economie: economia de două și trei hotare. Economia schimbătoare. Defectele economiei primitive, și avantajele economiei schimbătoare. Planul de exploatare.

Capitalul necesar în economie (cel fundamental și cel ce trebuie învățat).

Puterea oamenilor, a animalelor și a vaporilor. Servitorimea. Lucrarea în parte și cu ziua.

Socotelile economice (socotelile referitoare la produse, la animale, inventarul etc.).

Edificiile economice: locuința servitorilor, grajduri, cotețe și situațiunea acestora.

Asigurarea contra focului și a grindinei.

Cunoștința părților principale ale legii economiei câmpului.

Insoțirile de credit. Insoțiri de valorizare.

1. *Prăsirea porcilor.* Materialul de învățământ. Rasele porcilor. Ce fel de rase să ținem. Alegerea porcilor de prăsilă. Fătutul. Creșterea porceilor. Jugănitul. Abortarea. Nutrirea porcilor. Pașterea, îngrășatul cu ghindă. Cotețul porcilor. Ciurma porcilor. Ingrășatul. Uciderea porcilor. Păstrarea cărnii și a unsoarei.

2. *Prăsirea oilor.* Se poate propune mai pe larg numai acolo unde poporul se ocupă cu prăsirea oilor. În locurile muntoase — unde pășunile nu se pot întrebuința pentru alte scopuri, — îmbrăcișarea prăsirii oilor este foarte de dorit. Spre acest scop economii se vor constitui în insoțiri, pentruca ținerea păcurarului și în genere toate cheltuielile să le poarte în comun, căci astfel prăsirea oilor costă mai puțin. În școala economică de repetițiune se va stărua a se face servicii în scopul îmbrăcișării oeritului pentru producerea laptelui.

Materialul de învățământ:

Rasele oilor. Ce rase să prăsim. Fătutul oilor. Suptul și întercarea. Jugănitul, ciontatul cozii. Abortarea. Pășunatul, nutrirea, îngrășarea. Laptele de oaie, brânza. Obținerea lănei. Staulul oilor, stâna.

3. *Pomăritul.* Cele învățate până aici sunt a se exercita și în această clasă, dupăcum cer lucrările ce trebuie executate în decursul anului.

Materialul de învățământ:

Ce fel de arbori să plantăm pe lângă casă, în vii și pe marginea drumurilor. Ce fel de soiuri de pomi să prăsim. Plantarea pomilor în agri, pășuni și livezi. Grădina de pomi. Plantarea arborilor trebuincioși în economie.

Îngrijirea trunchiului, formarea coroanei. Scutirea pomilor în contra gerului, secetei, iepurilor și insectelor. Boalele pomilor. Boalele frunzelor

Culegerea poamelor, sortarea păstrarea, pachetarea și transportarea. Coșerele (cuptoarele) de uscat poame. Uscarea. Prelucrarea poamelor. (Vin de poame, oțet).

4. *Vieritul și vinăritul.* Pentru completarea celor învățate până acum urmează facerea vinului, manipulară și a. cu un cuvânt cunoștința fundamentală a chestiunii despre vinărit. Cunoștința despre insoțirile de pivnițe, și pe cât posibil înființarea lor este foarte importantă în împrejurările actuale.

Materialul de învățământ:

Împărțirea potrivită a pivniței și a teascului. Curățirea și manipulară vaselor trebuincioase la cules și a butilor. Culesul rațional și sortarea. Diferitele modalități pentru prelucrarea strugurilor (călcatul, prelucrarea cu așanumita moară construită spre acest scop). Stabilirea cuantității mustului, zaharului și acizilor.

Gătirea vinului alb, roșu, cu pelin, etc. Ferberea mustului; ferberea închis și deschis. Manipularea vinului după ferberea sgomotoasă. Așezarea și limpezirea vinului. Manipularea vinurilor vechi, punerea lor în sticle. Drojdiile. Valorizarea treverilor. Rachiu, pregătirea coniacului. Gătirea oțetului de vin.

Infînțarea insoțirilor de pivnițe. Legea referitoare la impedecarea falsificării vinului.

5. *Silvicultura* trebuie propusă acolo unde o parte însemnată a locuitorilor are pădurile recerute de mărime considerabilă pentru exploatare în regulă sau unde singuratică teritoriile ale comunei (d. e. părți nășipoase, băltoase sau ripoase) ar trebui plantate.

Materialul de învățământ:

Arborii economici de pădure. Intrebuițarea singuraticelor soiuri de arbori în economie și industrie. Planul de exploatare al pădurii. Pepiniere de arbori de pădure. Ce fel de arbori trebuincioși în economie trebuie cultivați. Plantarea teritoriului. Plantarea din nou. Manipularea pădurii. Când trebuie tăiat lemnul. Foloasele pădurii (cărboni, gogoși de stejar, lemne de construcțiuni etc.). Transportul lemnului. Scutirea pădurilor. Legea silvică. Pășunile de pădure și opreliștea pășunatului.

6. *Stupăritul*. Facerea stupinei. Mărimea stupinei; construirea ei. Agonisirea albinelor. Diferitele feluri de coșnițe (coșnițe de paie, de nuiete și cu cadre). Coșnițele sistem Gődöcs. Neiszer, Dzierzon, Berlepsch și Grand. Ingrijirea albinelor în timpul primăverii. Impedecarea răpirei. Nutrirea și adăparea albinelor. Ce trebuie să facă stuparul în timpul când este mai multă miere în flori. Roirea. Situațiunea după roire.

Modul extragerii mierii. Afacerile de toamnă în stupină. Iernatul albinelor. Intrebuițarea mierii în economia casei. Topirea cerei. Păstrarea mierii, vinderea ei. Afacerile de peste an ale stuparului.

7. *Cultura vermicilor de mătăsă*. Se va proceda conform îndrumării edate de inspectoratul de mătăsărit.

8. *Industria de casă economică*. Renovarea rechizitelor economice, manuale și ale carului. Cadrele straturilor calde.

Cotețe pentru galițe și lăzi pentru pachetarea poamelor. Exercițarea celor învățate până acum.

Obiectele economice pe sama fetelor.

Clasa I.

1. *Legumăritul și plantele medicinale*. Pondul principal trebuie pus pe cultivarea plantelor trebuincioase în bucătărie, cari se pot cultivă cu succes în localitate, sunt de folos în casă și cari sunt mai căutate în localitate și orașul cel mai deaproape.

Legumile cari în genere se pot bine valoriza sunt: cartișoful, ridichile de lună fragile de grădină, spinatul, cucuruzul de fert, diferitele soiuri de sălată și pepenii. (În legătură cu grădinăritul, unde este pământ corespunzător se vor cultivă și plante medicinale. Va trebui să se explice și modul de valorizare, pachetarea, transportarea etc. tuturor acestora).

Materialul de învățământ:

2. *Legumile*. Legumile de grădină și de câmp. Alegerea locului pentru cultivarea legumilor. Rigolarea, săpatul, aratul etc. pământului. Care gunoiu e cel mai bun în grădina de legumi. Stabilirea rotațiunii. Alegerea sămânței. Sămănatul și creșterea plantelor în stratul cald și în liber. Ingrijirea plantelor. Mai multe feluri de legumi întrun strat. Udatul. Recoltarea legumilor vara și toamna. Așezarea diferitelor soiuri de

legumi în pivniță, cămară sau în groapă. Uscarea legumilor.

3. *Manipularea laptelui*. Dacă laptele și produsele lui se pot valoriza în localitate sau în apropiere, este de importanță și cunoștința mijloacelor și modalităților de transport. Fetele trebuie deprinse la gătirea untului și a cașului. O îngrijire deosebită trebuie să se pună pe cunoștința referitoare la insoțirile de lăptărit. ca generațiunile viitoare să fie instruite și la pregătirea acestor asociațiuni salutare.

Materialul de învățământ:

Formarea laptelui. Părțile constitutive ale laptelui, proprietățile lui fizice (culoare, miros și gust). Laptele diferitelor animale. Imprejurările cari au influență la animale asupra cantității și calității laptelui (individualitatea, rasa, etatea, aerul curat nutrirea etc.). De pe ce se poate cunoaște vaca bună de lapte. Numărul mulșorilor. Ingrijirea vacii. Stricarea laptelui (învinețirea, înroșirea, îmbăloșirea, înăcrirea, amărirea, trecerea în putrejune, tăfăioșirea). Manipularea laptelui, curățenia vaselor în timpul mulșului; străcurarea și răcirea.

Transportarea laptelui. Falsificarea laptelui.

4. *Economia de casă și lucrul de mână*. În această clasă se vor luă în deosebită considerațiune pe lângă cele mai obicinuite lucruri aparținătoare economiei de casă și ferberea săpunului și gătirea scrobelei.

Dintre lucrările de mână se va luă numai partea care corespunde trebuințelor vieții poporului. Lucrările de mână mai fine și cari promovează luxul și de altfel destul de răspândit în popor sunt a se evita cu totul.

Materialul de învățământ:

Iluminatul. Materialele de iluminat. Încălzitul, materialele de încălzit. Manipularea hainelor. Spălatul albiturilor, călcatul, mangalitul. Împăturatul hainelor. Despre țesături, curățirea acelor.

Cusutul albiturilor pentru copii și oameni mari. Cărpitul.

5. *Cultura vermicilor de mătăsă*. Asistență în mod practic.

6. *Industria de casă*. Singuratici rami ai industriei de casă se vor propune numai în cadrele școalei economice de repetițiune, acolo, unde sunt date garanțiile solului și ale prosperării. Cu deosebire se va îmbrăcișă și i-se va asigură vitalitatea industriei de casă mai valoroase ce există deja sau se află în apunere. Astfel sunt: cusăturile, covoarele, pregătirea dantelelor, brodăriile țărănești ș. a. Un astfel de ram al industriei de casă în locul respectiv se va propune cu plan în toți trei anii. Și în singuratică locuri acesta poate fi cel mai important obiect de instrucțiune. De altfel conform împrejurărilor s'a aflat a fi foarte la loc și foarte recomandabil a se propune câte o industrie de casă în toate trei cursurile, pentru că trecerea dela un ram la altul nu poate formă lucrători capabili și astfel nu se va putea ajunge — ceea ce e însă țanta principală — a face câte un ram al industriei de casă drept isvor de câștig deosebit pentru popor. +

(Va urma.)

REVISTA FINANCIARĂ.

Situațiunea.

Sibiui, 19 Ianuarie 1906.

Medio a provocat în piața internă de bani o căutare mai mare, imediat după medio însă situația s'a

ameliorat și sunt prospecte chiar de o apropiată reducere a etalonului oficial. Situația dela 15 c. a Băncii Austro-Ungare este foarte favorabilă. Portofoliul s'a redus cu K 84.1 mil. și Lombardul cu K 12 mil., în urma căreia rezerva de bancnote libere de contribuție a crescut cu K 95.5 mil. la K 164 mil.; asemenea a crescut stocul metalic cu K 13.154.000. Conziliul general al băncii de emisiune se întrunește în ședință la 20 crt., când nu este eschisă posibilitatea, ca etalonul să fie redus cu $\frac{1}{2}\%$, ceea ce este de-a dreptul provocat și de etalonul privat redus la 4% în Viena și ceva preste 4% în Budapesta.

Ce privește piața externă de bani în Londra au fost temeri de o nouă urcare a etalonului oficial; discontul privat de altcun este $3\frac{7}{8}\%$. În Berlin în urma reducerii etalonului oficial dela 6% la 5% , discontul privat a scăzut la $3\frac{3}{4}\%$, iar Parisul notează $2\frac{9}{16}\%$.

Etalonul oficial al băncilor de emisiune este următorul: Banca Austro-Ungară $4\frac{1}{2}\%$. Banca Națională a României 5% . Banca Imperială Germană 5% . Banca Angliei 4% și Banca Franciei 3% .

SOCIETĂȚI FINANCIARE ȘI COMERCIALE.

Rugăm onoratele direcțiuni ale institutelor noastre de bani să binevoiască a pune la dispozițiunea redacțiunii noastre îndată după încheiere, câte două exemplare ale bilanțului și raportului anului de gestiune 1905, pentru ca informațiunile noastre asupra mersului și dezvoltării instituțiilor noastre financiare să fie cât se poate de exacte și autentice.

* BCU Cluj / Central

„Banca populară”, societate pe acții în Dej. Bilanțul anului 1905, al V-lea an de gestiune al acestui institut s'a încheiat cu active totale de K 460.430 față de K 339.421 în 1904 și cu un profit net de K 16.014 cu circa K 1.000 mai mare decât în anul precedent. Creșterea activelor provine din desvoltarea Escontului, care se prezintă cu starea de K 428.202, fiind în creștere față de 1904 cu circa K 118.000. Ceialalți rami activi de afaceri sunt de mai puțină însemnătate și aproape neschimbați, ca și în 1904. Dintre pasive arată creșteri mai considerabile Depozitele spre fructificare dela K 91.171 la K 161.370, apoi rezervele dela K 4.000 la K 8.000 și în fine Fondul de penziuni dela K 1.000 la K 2.000. Venitul brut de K 47.578 este cu circa K 14.000 mai mare decât în 1904 iar circulațiunea totală a atins cifra de K 5.000.000. Adunarea generală este convocată pe 22 crt și direcțiunea propune spre distribuire o dividendă de 10% plătită imediat după adunarea generală; Fondul de rezervă se dotează cu K 6.000 urcându-se la K 14.000, iar Fondul de penziune la K 3.000.

*

„Patria”, cassă de economii, societate pe acții în Blaj, a fost în anul acesta prima dintre institutele noastre de bani, care și-a dat publicității bilanțul pro anul 1905. Acesta, comparat cu bilanțul anului de gestiune precedent, arată în general puține schimbări, singuraticii rami de afaceri menținându-se aproape la același nivel, ca și în 1904. Totalul activelor se prezintă cu K 3.298.963 și este cu neînsemnata sumă de circa K 900 mai mare decât în anul premergător. Ramul principal de afaceri Escontul a crescut cu circa K 33.000 la K 2.237.741, din care au fost reescontate la finele anului numai K 331.424, așa că poziția aceasta s'a redus față de trecut cu circa K 242.400. Celelalte

poziții din active sunt aproape neschimbate și se prezintă Imprum. hipotecare cu K 463.615, Lombardul cu K 270.305 și Efectele publice cu K 167.082 (în 1904 K 159.512). Dintre pasive au crescut Depozitele spre fructificare cu circa K 234.000 la K 2.182.126 și Rezervele cu circa K 32.220 la K 373.761. Profitul net de K 66.901 este în creștere față de 1904 cu circa K 1.100, iar venitul brut se prezintă cu K 238.736 față de K 218.104 în 1904.

*

„Tibleşana”, institut de credit și economii, soc. pe acții în Caianul-mic. Acest institut și-a ridicat în cursul anului 1905 capitalul societății dela K 20.000 la K 50.000, din care sumă s'au vărsat până la finele anului 1905 K 34.523. Bilanțul pro 1905 arată active totale de K 159.471 (în 1904 K 88.027) din cari Escontul se cifrează cu K 118.190 față de K 70.519 și Cambiile cu acoperire hipotec. cu K 20.691 (în 1904 K 10.650). Cea mai considerabilă poziție a pasivelor este Reescontul cu K 54.873, o sumă prea mare pentru început, când capitalul propriu abia face K 34.523. Depozitele spre fructificare au crescut aproape la dublul celor din anul trecut, la K 40.534 și Rezervele cu circa K 3.200 la K 3.716. Profitul net de K 6.040 este aproape cu K 2.000 mai mare decât în 1904. Adunarea generală este convocată pe 5 Febr. 1906 și direcțiunea propune o dividendă de 8% după acțiunile deplin plătite și 6% după ratele de acțiuni din a II-a emisiune.

Din registrul firmelor. „Tibleşana” în Caianul-mic. Și-a urcat capitalul societății dela K 20.000 la K 50.000, compus din 1000 acții à K 50.

„Mercur” în Nasăud. Șters: Gregoriu Micula. — Inregistrat: Emil Tișca.

JURISDICȚIUNE.

Emolumentele funcționarului demisionat. Funcționarul, care renunță fără motiv legitim la postul său, nu are drept a pretinde emolumentele sale pe timpul de abdicere. (Curia reg. sub Nr. 670/1905.)

*

Dreptul de vot al acționarului. Proprietarul acțiilor destinate a se rescumpără în scopul reducerii capitalului societății, nu poate participa cu votul său la aducerea concluziunii referitor la rescumpărare. (Curia reg. sub Nr. 979/1904.)

*

Înregistrarea titlului de director-substituit. O societate pe acții din capitală, modificându-și statutele, a luat cu privire la firmare, într'un §. al statutelor, dispoziția, că firma o poate semnă și directorul-substituit. Tribunalul comercial și cambial din Budapesta a refuzat înregistrarea modificărilor făcute, cu motivarea, că modalitatea de firmare prevăzută în §-ul din chestiune, reclamă înregistrarea titlului de director-substituit, care neobvenind în L. C. nu poate forma obiectul înregistrării în registrul firmelor.

Tabla reg. din Budapesta la care a ajuns cauza prin apelație, schimbând hotărîrea instanței prime a ordonat prin deciziunea sa Nr. 2593/1905 înregistrarea modificărilor făcute în statute, pe lângă următoarea motivare:

Reprezentarea societății pe acții poate fi încredințată, în senzul §-ului 293 al L. C., afară de direcțiune, și altor funcționari ai societății. Iar împrejurarea, că în senzul §-ului 3 al statutelor modificate,

unul ori altul dintre funcționarii autorizați la semnarea firmei este investit cu titlul de director-substituit și validitatea firmării este condiționată în unele cazuri de faptul, ca unul dintre firmanți să poarte titlul de director-substituit, pretinde, ce este drept, ca aceasta calitate a firmantului să fie înregistrată în registrul firmelor, dar nicidecât nu poate împiedeca înregistrarea modificărilor făcute în statute, *fiindcă nu există nici o dispoziție a legii, care ar oprî înregistrarea titlului de director-substituit în registrul firmelor.* †

CRONICA.

„*Banca Austro-Ungară*”. Conform bilanțului încheiat cu 31 Decembrie 1905, Banca Austro-Ungară a realizat în ultimul an de gestiune un câștig curat de K 13.266.809·38. Din suma aceasta revin acționarilor, în sensul §-lui 102 al statutelor, 4% după capitalul societar vărsat de K 210 milioane, adică K 8.400.000—; din rest se distribuie: fondului de rezervă 10% = K 486.660·94, fondului de penziune 2% = K 97.332·18, rămânând încă nedistribuită suma de K 4.282.616·26. Aceasta sumă, după ce dividendă totală nu trece peste 6%, se împarte în părți egale între acționari, ca supradividendă, și între guvernul ungar și austriac. Astfel primește Ungaria K 787.255·55 sau 36·77%, iar Austria K 1.354.052·55 sau 63·23%. Lângă suma aceasta se mai adaugă în conformitate cu §-ul 84 al statutelor contribuțiunea de bancnote de 5%, care face pentru 1905 K 33.240·58; din aceasta sumă compet Austriei K 21.019·62, iar Ungariei K 12.220·96. Acționarii primesc așadar 4% dividendă K 8.400.000—, jumătatea plusului de sus K 2.141.308·13 și suma raportată din 1904 de K 2.713·96 sau cu totul K 10.544.022·09. Prin urmare dividendă anulului 1905 este de K 70·20 pro acțiune, sau 5·014% față de K 68— sau 4·857% în 1904. Cuponul pe semestrul II al anulului 1905 se rescumpără deci cu K 42·20, imediat după aprobarea bilanțului din partea adunării generale, convocată pe 5 Februarie a. c. †

„*Circulațiunea banilor de aur*”. În anul expirat a succes a asigură monetelor de aur o circulație mai mare decât în anii precedenți, deși populațiunea preferă și acum mai mult bancnotele. Cu deosebire se observă reîntoarcerea monetelor de aur la casele publice în Ungaria, unde poșta și casa de păstrare poștală primește zilnic cantități enorme de astfel de monete, pe când banii de aur puși în circulație ca simbrerie ori plăți de regulă și rămân mai departe în circulație. Conform unui conspect conținând datele până incluzive 23 Decembrie a. tr., în Ungaria și Austria s'au aflat în circulațiune monete de aur în valoare de K 285.376.980. Banca Austro-Ungară a emis monete de aur în valoare de K 1.140.867.890, din care sumă s'a reîntors la casele ei K 855.490.910. Din Septembrie 1901 de când s'a început circulația de aur, au ajuns în circulațiune piese à K 20 în valoare de K 892.791.360 și piese à K 10 în valoare de K 248.076.530; din sumele acestea s'au reîntors la casele băncii K 690.672.240 în piese à K 20 și K 164.818.670 în piese à K 10. Din totalul circulațiunii în sumă de K 285 mil. este a se detrage dealcum valoarea monetelor de aur topite și a celor exportate, asupra cărora nu există o însemnare exactă, dar este evaluată la 15—20 milioane. †

„*Retragerea notelor de stat*”. La finele lui Decembrie 1905 s'au mai aflat în circulațiune următoarele note de stat: à fl 5 în valoare de fl 1.056.225 și à fl 50 în valoare de fl 254.150, total în sumă de fl 1.310.375, care este a se rescumpără în sensul art. de lege XXXI pe cheltuiala comună a celor două state dualiste. Suma notelor de stat retrase din circulațiune și nimicite în luna Decembrie a. tr. este de fl 20.250 în note à fl 5 și fl 5.550 în note à fl 50. †

BIBLIOGRAFIE.

„*Advocatul Poporului*” din Timișoara a tradus și publicat în limba română următorul material și legi ale țării:

I. Despre *stat*, în genere, și special despre statul ungar. *Din dreptul public al statului ungar*, un tractat extractiv, complet: Organizația statului, țările din care este compus, drepturile și datorințele statului față de civii săi, și drepturile și datorințele civilor față de stat. Religiiunile inarticulate și recunoscute: cea rom.-cat., greco-cat., greco-orientală română, sârbească, cea luterană, reformată, cele izraelitene. Poziția bisericilor în statul ungar. Drepturile naționale-politice ale cetățenilor și legea despre egală îndreptățire națională (art. 44 din 1868). Parlamentul (casa de jos și de sus) ungar. Suirea Regelui pe tron, dreptul de moștenire la tron, încoronarea, actul de încoronare, jurământul Regelui. Clenodiile țării: Sfta Coroană, mantaua, sceptrul, sabia, mărul țării, crucea apostolică. Potestatea statului ung., ministerul și denumirea lui. Drepturile exclusiv ale Regelui: de agrățiere, suprem behduce, de a comandă armata, de a declară resbel, de a bate bani, de a dărul ranguri și titlaturi. Despre dualizm, afacerile comune cu Austria. Monarhia Austro-Ungară. Pactul cu Croația.

II. Instrucțiuni pe sama poporului, în afaceri procesuale.

III. *Din dreptul privat*: Despre testament, soiurile de testament: verbal, în scris, privat, public; dreptul de moștenire: cu sau fără testament; dreptul văduvelor — după dreptul ungar și după cel austriac; tutoria și curatela; drepturile și datorințele tutorilor; senatul familiar, socoțile tutorești; organizația sedriei orfanale (masa sârăcească).

IV. Despre estradarea informațiunilor familiare și competențele (taxele).

V. Legea despre *economia și poliția de câmp*.

Toate acestea se cuprind în nr.ii 1/1903—6/1904 *prețul lor* K 6.

VI. Legea art. 23 din 1885 *completă*: „*Dreptul la apă*” (a vizjogról) adică dreptul de a folosi apele din riuri, din izvoare, din fântâni pentru de a udă grădini, de a adăpă vite, de a folosi puterea apelor curgătoare pentru mori sau altfel de construcții pe apă sau la țarmuri; despre societățile cari se pot formă spre asemenea scopuri, despre societățile înființându pentru „regularea apelor”, despre esundările de ape și apărarea contra lor; dispoziții și pedepse polițiale.

VII. *Legea comercială* (art. 37 din 1875) *completă*: Despre comerț și comercianți (neguțatori și neguțatorii), despre diferite societăți comerciale — pe acții; despre firme și inprotocolarea lor, registrele (cărțile) comerciale; despre mandanți, mandatar, patroni (șefi), prepuși (czégvezető), calfe, șăgărți; despre direcțiunile și comitetele de revizie ale diferitelor societăți; despre înființarea lor, subscrierea acțiunilor, adunările generale constituante, ordinare și extraordinare, despre statutele,

Bursa de mărfuri din Budapesta.

Cursul din 16 Ianuarie 1906.

Grâu de Bănat,	per 100 kg. vinde . .	16-85—17-65
" " Tisa,	" " " " . .	16-65—18-10
" " Pesta,	" " " " . .	16-20—17-80
" " Alba-reg.,	" " " " . .	17—17-70
" " Bacica,	" " " " . .	16-40—17-85
Secară,	" " " " . .	13-25—13-65
Orz,	" " " " . .	13-65—14-65
Ovės,	" " " " . .	14-60—15—
Porumb	" " " " . .	13-10—13-60
Rapiță,	" " " " . .	— — — —
Untură de porc B.-Pesta	" " " " . .	142—
Slănină (clisă)	" " " " . .	118—126—

Singurul calendar portativ românesc.

Micul Calendar pe anul 1906.

Pe lângă partea calendaristică, literară și foi pentru notițe cuprinde sub titlul „Avutul nostru” informațiuni și date exacte asupra tuturor instituțiilor noastre, ca biserici, școli, renniuni de tot soiul, societăți financiare (102 bănci românești cu anul înființării, capitalul societar vărsat, rezervele, profitul net, pe 1904, și dividendă în ‰), ș. a. Prețul unui exemplar legat în pânză, cu creion 70 fileri, legat simplu 40 fileri, plus porto postal 6 fil. A se procura dela autor: Ioan Apolzan, tipograf, Sibiu (Nagyszeben). Nr. 80 (5-5)

„DETUNATA”, institut de credit și de economii, societate pe acțiuni în Bucium.

Active.		Contul Bilanț cu 31 Decembrie 1905.		Pasive.	
		K	f		
Numărar în casă		4.655	15	Capital societar 1200 acțiuni à K 50	60,000—
Cambii escomptate		347,094	38	Depuneri spre fructificare	265,759 87
Imprumuturi ipotecare		41,525	85	Fondul de rezervă	42,088 20
Realități		12,036	65	Fondul de penziuni	6,122 98
Efecte proprii		1,600	—	Fondul de amortizare	2,729 19
Debitori		446	67	Cambii reescomptate	11,608—
Interese transitoare restante		112	55	Creditori	4,835—
Mobiliar	820—			Interese transitoare anticipate	2,580 70
Amortizare	82—	738	—	Dividendă neridicată	472—
				Profit curat	12,016 87
		408,213	25		408,213 25

Eșite.		Contul Profit & Perderi.		Întrate.	
		K	f		
Interese dela depuneri spre fructificare	15,102 26			Interese dela cambii escontate	34,027 63
Interesele fondului de rezervă	2,004 20			Interese dela împrumuturi ipotecare	3,202 51
Interesele fondului de penziuni	291 57			Interese dela realități	627 97
Interesele fondului de amortizare	144 96	17,542	99	Interese dela efecte proprii	43 90
Spese:				Provizioane și competență	3,907 79
Salare	5,053 08			Taxe de convocări	1,871 05
Maree de prezență	1,149—				
spese diverse, tipărituri etc.	848 59				
Chirie	400—				
Porto	70 03	7,520	70		
Contribuțiune:					
directă și aruncuri	5,008 07				
după interese de depuneri din a. c.	1,510 22	6,518	29		
Amortizare din mobilier	82—				
Profit curat		12,016	87		
		43,680	85		43,680 85

Bucium, la 31 Decembrie 1905.

Ariton M. Popa m. p., dir. exec.

Nicolae David m. p., cassar.

S. Dandea m. p., contabil.

Membrii direcțiunii:

Dr. Banfi m. p., prezident.

A. Macaveiu m. p.

I. Macaveiu m. p.

Alexandru Macaveiu m. p.

Ioan Macaveiu m. p.

S. Dandea m. p.

Subsemnatul comitet de supraveghiere am examinat încheierea cu 31 Decembrie 1905 și am aflat-o exactă și în conformitate cu registrele purtate în bună regulă.

Bucium, la 13 Ianuarie 1906.

Nr. 5 (1-1).

Membrii comitetului de supraveghiere:

Dr. George David m. p., prezident.

S. Lazar m. p.

Petru Achim m. p.

Alexandru Macaveiu m. p.

Pamfilu Băieșan m. p.

Onorată adunare generală!

Examinând registrele, bilanțul și contul profitului și al pierderilor pe 1905 le-am aflat în cea mai bună ordine; asemenea controlând și propunerile direcțiunii în privința împărțirii venitului curat suntem de acord cu acelea și propunem a da direcțiunii și comitetului de supraveghiere absolutul.

Bucium, la 13 Ianuarie 1906.

Dr. George David m. p., prez.

S. Lazar m. p.

Petru Achim m. p.

Al. Macaveiu m. p.

Pamfilu Băieșan m. p.